

ROOISE STREKEN 10

WONDERKOE IN SINT-OEDENRODE

Sensationeel nieuws in vele kranten

In 1936 is het verhaal van de Rooise 'wonderkoe' groot nieuws in Nederland. Veel kranten, van het Leeuwarder Nieuwsblad in het noorden tot de Limburger Koerier in het zuiden, schrijven hierover. Enigszins gniffelend doen zij verslag over een koe die op een gegeven moment zelfs meer dan 50 liter melk per dag gaf: een gigantische hoeveelheid, en dat ook nog eens meer dan een jaar lang. Sommige kranten namen – zoals ook nu nog vrij gebruikelijk is – bij hun berichtgeving letterlijk elkaars artikelen over. Andere schreven vanuit een eigen perspectief en af en toe sprak men elkaar op essentiële punten ook tegen. Helaas zweeg het plaatselijke blad, het blad dat het dichtst bij de bron zat 'de Handelsvriend' – de voorganger van het latere Rooise blad 'Midden Brabant' – in alle talen, zelfs in het Roois. Misschien komt dat omdat het toen nog vrijwel puur een advertentie en mededelingenblad was – met o.a. gemeenteberichten – en er zelden een, door of namens de redactie, zelf geschreven artikel in stond. Maar misschien lag de zaak in Rooi voor een advertentieblad dat voor een groot deel afhankelijk was van de agrariërs te gevoelig en wilde het de vingers daarom hier niet aan branden.

Krantenkop in het Leeuwarder Nieuwsblad van 08-08-1936. In de voorganger van Midden Brabant, de Rooise 'Handelsvriend' stond niks

Ook de Limburger Koerier: Provinciaal dagblad schreef op 05-08-1936 over de Rooise wonderkoe. Rooi kwam in die tijd blijkbaar wel meer in het nieuws

Het verhaal van de wonderkoe

De meeste kranten vertellen dat er in Rooi een landbouwer was die zijn schaapjes op het droge had en ging rentenieren. Hij verkocht al zijn vee op één koe na. De melk van deze koe was voor eigen gebruik. De koe gaf ongeveer 15 liter melk per dag. Omdat dit teveel voor hem en zijn gezin was verkocht hij het overschot, ongeveer 10 liter, aan particulieren.

Merkwaardigerwijs begon de koe steeds meer melk te geven zodat hij na enkele weken al 20 liter per dag kon verkopen, daarna veertig en tenslotte zelfs 50. De 'boer in ruste' beweerde dat hij in het bezit was van een wonderkoe die als het moest het hele dorp van melk kon voorzien.

Het duurde niet lang voordat andere boeren onraad begonnen te ruiken. Zij verkochten hun melk aan de Coöperatieve Stoomzuivelfabriek St. Oda in Rooi en het viel hen op een gegeven moment op dat zij regelmatig minder geld voor de geleverde melk ontvingen dan ze verwacht hadden. Uit hun melkkannen, die zij dagelijks voor hun boerderij zetten en waar een vrachtrijder ze op kwam halen om naar de fabriek te brengen, bleek melk te verdwijnen. Eerst waren het maar enkele liters maar later grotere hoeveelheden en tenslotte soms zelfs de hele inhoud van een kan. Daarop staken zij de koppen bij elkaar en bespraken de zaak. Zij kwamen tot de conclusie dat de melk wel gestolen moest worden, maar wie zou de dader zijn?

Niemand wist het en daarop schakelden zij de politie in. Toen deze hoorde van de wonderkoe ging zij de rentenierende boer aan de tand voelen. Hoewel het onbekend is of hij nog tanden had bekende de boer uiteindelijk dat het verhaal van de wonderkoe een fabeltje was en dat hij de melk uit de kannen van de andere boeren had gestolen. Dit deed hij in alle vroegte voordat de melkrijder kwam, de ene keer hier de andere keer daar. Het was met kleine beetjes begonnen maar langzamerhand waren de hoeveelheden steeds groter geworden. Tegen hem werd natuurlijk proces-verbaal opgemaakt. Gezien zijn gevorderde leeftijd werd hij daarna weer op vrije voeten gesteld. De Rooise wonderkoe hield daarbij op te bestaan en gaf weer, zoals voorheen, 15 liter melk per dag.

***'Boeh, boeh boeh,
ik ben een wonderkoe.
Meer dan 50 liter melk geef ik,
maar wie het gelooft is niet goed snik.
Want m'n baas de boer,
draait iedereen een loer.'***

Uit respect voor de privacy van de mogelijk nog levende nakomelingen van de 'wonderkoe' – maar eigenlijk vooral vanwege het ontbreken van een foto – hier een fantasietekening van haar door Sofie, een meisje van 9 jaar.

Dezelfde koe, andere dader?

In de Tilburgsche Courant stond in augustus 1936 een ietwat afwijkende versie van het verhaal. In grote lijnen komt het verhaal van de wonderkoe op hetzelfde neer als in de andere nieuwsbladen en noemt de krant als dief een man met andere initialen, tot nu toe nog steeds gebruikelijk in de media. Maar volgens deze krant was de dader geen rentenierende boer maar de melkrijder zelf. Hij was behalve melkrijder ook een boer met, zoals toen wel meer voorkwam, slechts één koe. Hij hevelde telkens beetje melk over van de kannen van andere boeren in zijn eigen kan c.q. kannen.

Hij verkocht de melk van zijn eigen koe én de gestolen melk niet, zoals vele andere kranten beweerden, aan het publiek maar leverde deze aan de melkfabriek. Uiteraard viel het op een gegeven moment op dat zijn koe blijkbaar toch wel onwaarschijnlijk veel melk produceerde. Zijn collega's daarentegen misten melk. Wantrouwend geworden gingen ze stiekem de voerman controleren en betrapte men hem bij het overhevelen van de melk. Welke versie van de wonderkoe de juiste is, is niet onderzocht. Het verhaal komt immers in grote lijnen op hetzelfde neer.

GEEN RECORDKOE, MAAR EEN ONEERLIJKE BAAS....

**Waarom verschillende boeren in
St. Oedenrode te weinig
uitbetaald kregen.**

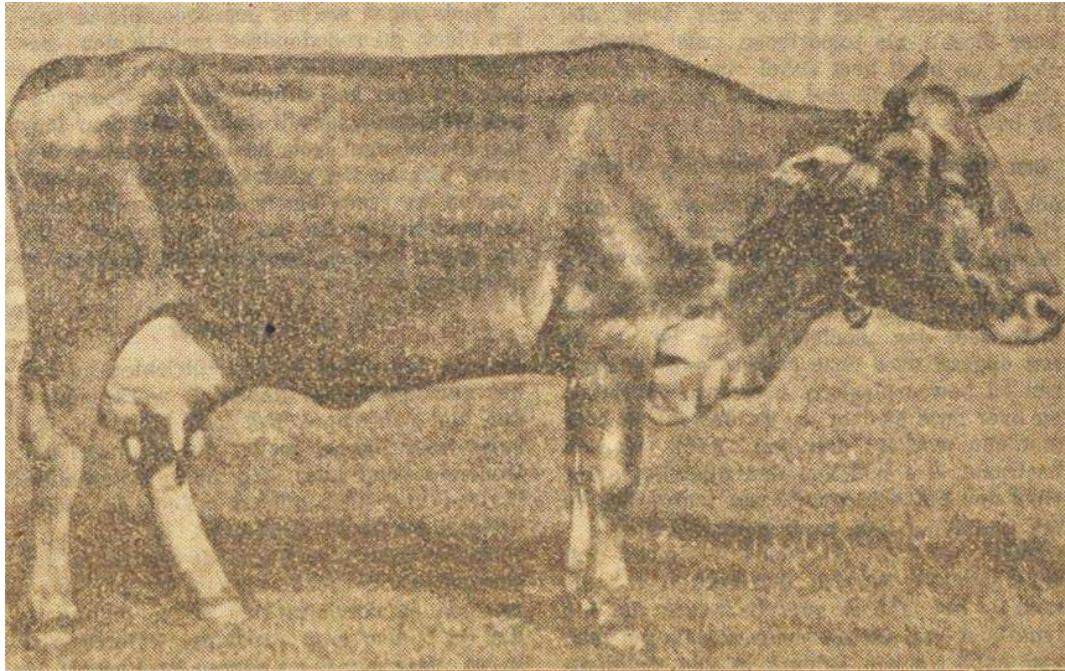
Maandenlang hadden verschillende boeren, die dagelijks hun melk leverden aan de zuivelfabriek van St. Oedenrode onderzonden dat zij van de fabriek een kleiner hoeveelheid melk uitbetaald kregen dan zij hadden geleverd. Tevergeefs giste men naar de oorzaak, thans is men erin geslaagd het probleem op te helderen.

De melkrijder, een zekere L., die dagelijks de melkbussen van de boeren afhaalde, was tevens eigenaar van een koe en ook hij leverde de melk van zijn koebeest af aan de fabriek. Nu was het opgevallen, dat deze koe tweemaal zooveel melk scheen te geven als andere koeien. Toen men nu eens controle op den voerman ging uitoefenen, betrapte men hem op heeterdaad, toen hij bezig was tijdens het vervoer van de melkbussen uit verschillende bussen een hoeveelheid melk over te hevelen in zijn eigen bus. De rijkspolitie heeft proces-verbaal van een en ander opgemaakt.

Tilburgsche Courant: ander initiaal, andere dader, dezelfde koe!

Andere superkoeien uit die tijd

Uiteraard zijn er wel meer bijzondere koeien geweest die in melkproductie zich min of meer konden meten met de Rooise koe. Het Nieuwsblad van Friesland meldt in 1935 dat er in de Duitse plaats Linz een koe, luisterend naar de naam Alphorn, een jaarprestatie van 10.235 liter melk had geleverd oftewel 41.5 liter per dag. Haar collega's in Linz staken hier schril bij af. Zij produceerden, zoals toen gebruikelijk, dagelijks 10 tot 15 liter. Volgens de Graaf- en Eemlander uit 1948 ging een Engelse koe uit het plaatsje Ringwood in Hampshire hier ruim overheen. Deze Brits-Friese stamboek koe die vier keer per dag gemolken werd was wat productie betreft vergelijkbaar met de Rooise wonderkoe. Zij produceerde 54 liter per etmaal. Wel moet hierbij opgemerkt worden dat zij een speciale bijvoeding kreeg: twee liter bier per dag.

De Duitse koe Alphorn gaf in 1935 een ongehoord hoge gemiddelde van 41.5 liter melk per dag. Haar collega's 10 tot 15 liter.

Een groot verschil met de Rooise koe.

Zij produceerde op wonderbaarlijke wijze meer dan 50 liter

Koeien en cijfers

De melkproductie van een koe in de jaren dertig en veertig van de vorige eeuw was niet zo hoog als dit vergeleken wordt met nu. Toen was het normaal dat een koe 10 tot 15 liter melk per dag gaf. Uiteraard waren er daarbij flinke uitschieters naar boven maar als het om getallen gaat zoals bij de Engelse, laat staan de Rooise koe, blijkt een gezond wantrouwen op z'n plaats. De afgelopen halve eeuw is de melkproductie per koe enorm toegenomen. In de laatste 40 jaar is deze zelfs meer dan verdubbeld. De gevonden getallen voor de koeien in onze tijd zijn 8000 à 9000 liter melk per jaar met uitschieters naar 14.000 liter. Uitgaande van 8000 liter betekent dit, al naar gelang men rekent, een jaargemiddelde van ongeveer 22 liter per dag. Een koe heeft namelijk een lactatieperiode van 305 dagen. Dat geeft een gemiddelde van iets meer dan 26 liter per dag. Het daggemiddelde van de meest producerende Nederlandse koeien – ongeveer 14.000 liter – is 38 c.q. 46 liter. Amerikaanse koeien leveren de hoogste productie van de wereld, zo'n 8 liter meer dan Nederlandse koeien. Deze zijn dus – als in Rooi de zaak niet belazerd zou zijn – het best te vergelijken met de Rooise wonderkoe uit 1936.

door: heemkundige kring 'De Oude Vrijheid', werkgroep geschiedenis
contact: secretariaat@oudevrijheid.nl
Extra informatie op www.oudevrijheid.nl, klik op Rooise Streken

**HEEMKUNDIGE KRING
DE OUDE VRIJHEID
Sint-Oedenrode**